

ŠLECHTICKÉ SPORY O ČEST NA RANĚ NOVOVĚKÉ MORAVĚ

(EDICE ROKOVÉ KNIHY ZEMSKÉHO
HEJTMANA VÁCLAVA Z LUDANIC
Z LET 1541–1556)

HISTORICKÁ STUDIE A EDICE

K VYDÁNÍ PŘIPRAVILA
A HISTORICKOU STUDIÍ OPATŘILA
JANA JANIŠOVÁ

BRNO 2007

OBSAH

Předmluva a poděkování	7
A. HISTORICKÁ STUDIE	
I. Šlechtická čest – dosavadní stav studia	9
II. Šlechtická čest v literárních a „neprávních“ pramenech – středověké základy šlechtické cti – raný novověk	16
III. Šlechtická čest v právních pramenech	33
III. 1. České zemské právo	33
III. 2. Morava	57
III. 2. 1. Právní prameny	57
III. 2. 1. 1. Obecné normy	57
<i>Tovačovská kniha – Knihy pamětí – Památky sněmovní – Zemská zřízení – Tzv. Drnovská kniha – Karel starší ze Žerotína: O právu našem – Opavsko a Krnovsko – Práva manská (1538)</i>	
III. 2. 1. 2. Konkrétní případy sporů o čest	68
<i>Půhonné a nálezové knihy – Knihy pamětí – Sborníky moravských půhonů a nálezů – Rokové knihy – Roková kniha Václava z Ludanic – Roková kniha lenního soudu olomouckého biskupství – Opavské rokové knihy – Struktura zápisů žalob</i>	
III. 2. 2. Jurisdikce a procesní pravidla	80
<i>Nejvyšší maršálek Království českého – Moravský zemský hejtman a soud – Český král – Odvolání na českého krále – Olomoucký biskup a manský soud – Privilegium Rudolfa II. (1590) a exempce duchovních osob z jurisdikce zemského práva ve sporech o čest</i>	
III. 2. 3. Příslušnost sporů o čest k moravskému zemskému soudu a procesní způsobilost	120
<i>Příslušnost ke stavu – Poddaní a pozemkové vrchnosti – Páni a služebníci – Svobodníci – Čest jako kritérium procesní způsobilosti – Řádný původ a příslušnost k šlechtickému stavu – Zletilost – Ženy – Žaloby podané více osobami – Města, měšťané a duchovní osoby – Cizinci</i>	

III.	2. 4. Procesní pravidla ve sporech o čest	141
	<i>Tzv. roky – Jednací den – Zahájení řízení – Žaloba – Postup a průběh jednání před zemským hejtmánem a soudem – Odklad soudního jednání – Závazek cti a víry – Tzv. opatření na cti – Zápisy tzv. paměti</i>	
III.	2. 5. Důkazní řízení	164
	<i>Důkazní prostředky ve sporech o čest – Souboj – Přísahy – Formy svědectví</i>	
III.	2. 6. Delikt urážka na cti	177
	<i>Metodologický přístup ke klasifikaci deliktu urážky na cti – a; útok na šlechtický stav (řádný původ) – b; znevážení panského nebo rytířského stavu – c; útok na společenskou vážnost, zpochybnění morálních vlastností šlechtice a „posměch“ – d; urážka rodu, příbuzných a přátel – e; urážka zastávaného úřadu – f; nářek z protiprávního jednání – g; nedůvodné lání – h; urážka na cti a fyzické násilí; pohrůžka</i>	
III.	2. 7. Formy ukončení sporů o čest	209
	<i>Nedostavení se k soudu – Smírné řešení (smlouva) – Stanné právo – Tzv. umrlý (rok) – Nález – Vejpověď</i>	
III.	2. 8. Tresty za urážku na cti	216
	<i>Hrdelní tresty a vypovězení ze země – Náprava nebo odpros – Vězení – Finanční tresty a náhrady nákladů vzniklých z vedení pře</i>	
IV.	Závěr	226
B. EDICE		
	Popis editovaného pramene	231
	Ediční poznámka	235
	Edice rokové knihy zemského hejtmána Václava z Ludanic (1541–1556)	245
	Edice nálezů a souvisejících zápisů k žalobám z rokové knihy zemského hejtmána Václava z Ludanic	339
	Obecné normy – právní knihy – zemská zřízení – obecné nálezy zemského soudu – usnesení zemského sněmu	375
	Zkratky	389
	Prameny a literatura	393
	Rejstříky	423
	Summary	461